

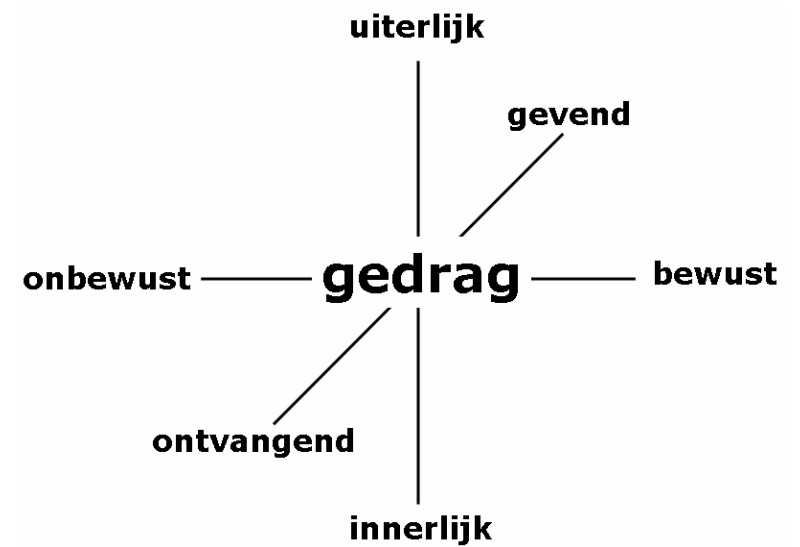
FAIR TALK

Open communiceren

FAIR TALK

Open communiceren

Johan Oldenkamp

Fair Talk

Open communiceren

Eerste druk, 11 februari 2011
Tweede druk, 28 november 2011

Indien u wenst te reageren op dit boek, dan kunt u dat doen via:

johan@pateo.nl

www.pateo.nl

Uitgeverij: Pateo
Drukkerij: Van Liere Media
ISBN: 978-94-90765-07-1
NUR: 810

© 2011, Dr. Johan H. Oldenkamp

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopiëren, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the author.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
1. Grondregels.....	4
2. Gedrag.....	6
3. Behoeften en gevoelens	8
4. Verantwoordelijk communiceren	12
Nawoord	16

Voorwoord

Uit cijfers van de Sociaal Economische Raad blijkt dat 15 tot 20 procent van de werktijd verloren gaat door onderlinge conflicten en dat vanwege deze geschillen jaarlijks meer dan 70.000 mensen arbeidsongeschikt worden. Nagenoeg al deze aanvaringen ontstaan simpelweg doordat we elkaar niet begrijpen. Het zijn in de kern dus allemaal communicatieproblemen.

Via Fair Talk worden alle communicatieproblemen heel eenvoudig en voorgoed opgelost. Tevens zorgt Fair Talk ervoor dat onderlinge botsingen voortaan gegarandeerd worden voorkomen. Fair Talk werkt al wanneer één persoon het toepast, zowel zakelijk als privé.

Fair Talk kan worden omschreven als *open communiceren*, maar ook als bewust-, wakker- of verantwoordelijk communiceren. De essentie ervan is dat we zelf bewust de volledige verantwoordelijkheid nemen voor ons eigen aandeel in ieder communicatieproces.

In dit boekje wordt Fair Talk zo beknopt als mogelijk uitgelegd. Mocht je mogelijkheden zien om dit boekje te verbeteren, stuur dan, wanneer je dat wilt, even een berichtje naar het digitale adres op de voorgaande bladzijde staat.

1. Grondregels

De vijf grondregels van Fair Talk zijn:

1. *Praat in de tweede persoon*
2. *Praat met enkele tong*
3. *Luister begrijpend*
4. *Ontvang met plezier*
5. *Begrijp menselijk gedrag*

Praat in de tweede persoon (grondregel 1)

Praat, indien mogelijk, *met*, en niet *over* iemand. Sluit zo zaken rechtstreeks kort, waarmee wordt voorkomen dat deze een eigen leven gaan leiden.

Praat met enkele tong (grondregel 2)

Praat je toch over iemand, praat dan alsof deze erbij is. Spreek nooit met dubbele tong, waarbij tegen de ene iets anders wordt gezegd dan tegen de ander.

Luister begrijpend (grondregel 3)

Luisteren is als kauwen; slik het daarom niet gelijk door. Luister onbevooroordeeld en onpartijdig naar wat een ander heeft te zeggen. Wees er zeker van dat de bedoelde boodschap helemaal wordt begrepen. Stel daarbij desgewenst verdiepingsvragen. Vat daarna in eigen woorden samen wat de ander heeft gezegd en vraag of dit klopt.

Ontvang met plezier (grondregel 4)

Benut iedere terugkoppeling om ervan te leren. Beschouw openlijke kritiek als een leercadeau. Zonder terugkoppeling leren we immers niets. Bedank daarom, geheel oprecht, altijd voor iedere vorm van feedback. En onderzoek daarna hoe dit te benutten om het voortaan nog beter te doen. Niet leren betekent immers achteruitgang!

Begrijp menselijk gedrag (grondregel 5)

Wat wordt gezegd, dat gaat altijd over de *zender*. Alleen dat wat van belang is, dat wordt uitgelicht (door de zender). De gekozen woorden, evenals de manier waarop het wordt gezegd, gaan daardoor nadrukkelijk niet over de ontvanger. Achter iedere opmerking van de zender gaat een behoefte schuil. Dit geldt voor alle mensen, en zeer zeker dus ook voor onszelf. Een begrijpende verstaander gaat op die behoefte door en laat zich niet afleiden door de ontvangen uiting. En een begrijpende zender uit zichzelf overeenkomstig deze eigen behoeften.

De eerste vier grondregels spreken hopelijk voor zich. Dat wil niet zeggen dat het daarom ook eenvoudig zou zijn deze in de dagelijkse praktijk toe te passen. Velen van ons overtreden deze grondregels al zolang, dat het alleen door veelvuldig vallen en daarna gewoon maar weer opstaan kan worden afgeleerd.

Dit boekje is vooral bedoeld om te helpen bij het toepassen van de vijfde grondregel van Fair Talk. Om mensen inclusief onszelf beter te leren begrijpen wordt in het volgende hoofdstuk uitgelegd hoe we naar menselijk gedrag kunnen kijken. In het derde hoofdstuk wordt aan de hand van deze zienswijze getoond hoe we menselijk gedrag kunnen analyseren, zodat we onszelf en anderen beter kunnen leren begrijpen.

En eigenlijk hoeven we ons uiteindelijk alleen maar te richten op het naleven van de vijfde grondregel. Want des te beter we mensen gaan begrijpen, hoe natuurlijker het voor ons wordt om de eerste vier grondregels toe te passen.

2. Gedrag

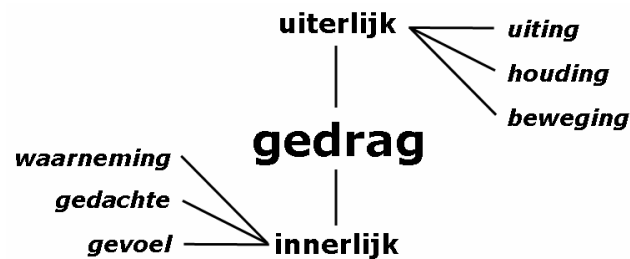
Ten aanzien van gedrag kunnen we drie dimensies onderscheiden:

- *innerlijk*- versus *uiterlijk* gedrag
- *ontvangend*- versus *gevend* gedrag
- *bewust*- versus *onbewust* gedrag

Innerlijk- versus uiterlijk gedrag

Innerlijk gedrag speelt zich binnenin onszelf af. Dit innerlijk gedrag kunnen we vervolgens weer onderverdelen in *waarnemen*, *denken* en *voelen*. Via ons innerlijke gedrag produceren we (in ons bewustzijn) voortdurend fysieke waarnemingen, mentale gedachten en emotionele gevoelens.

Uiterlijk gedrag is waarneembaar door anderen. Wij produceren ons uiterlijk gedrag met behulp van spierbewegingen. Uiterlijk gedrag omvat al onze *uitingen*, onze (lichaams-) *houdingen* en fysieke *bewegingen* die door ons zijn veroorzaakt.

Uiterlijk gedrag is altijd een afspiegeling van innerlijk gedrag. Fair Talk geeft twee aanvullende leefregels gebaseerd op het onderscheid tussen innerlijk- en uiterlijk gedrag:

6. Ik onderzoek mijn eigen innerlijk gedrag wanneer ik een duurzame verandering in mijn uiterlijk gedrag wil aanbrengen.
7. Alleen het uiterlijk gedrag van de ander kan voor mij van belang zijn; het innerlijk gedrag van de ander is nooit mijn zaak.

Ontvangend- versus gevend gedrag

We kunnen op twee manieren ontvangen: open of selectief. Ontvangen we *open*, dan is alles welkom. Dat is de natuurlijke manier van ontvangen. Ontvangen we daarentegen *selectief*, dan laten we niet alles door. En komt er helemaal niets meer door de selectie, dan kunnen we dit ook als gesloten omschrijven.

Ook kunnen we op twee manieren geven: voorwaardelijk of onvoorwaardelijk. Geven we *voorwaardelijk*, dan verwachten we iets terug. Geven we daarentegen *onvoorwaardelijk*, dan verwachten we niets terug. Onvoorwaardelijk geven is de natuurlijke manier van geven.

Zowel selectief ontvangen als voorwaardelijk geven zijn een gevolg van onze (mentale) verwachtingen. Deze verwachtingen bepalen dus hoe de werkelijkheid reageert op ons. Dit komt tot uitdrukking in verschijnselen als *self-fulfilling prophecy* (of zelfbevestigende voorspelling), het placebo-effect en ketels die potten verwijten zwart te zien. Zonder deze verwachtingen gedragen we ons natuurlijk. Dan ontvangen we open en geven we onvoorwaardelijk.

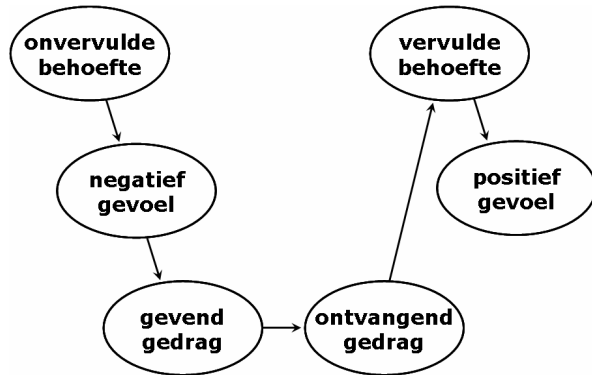

Bewust- versus onbewust

De derde gedragsdimensie betreft het onderscheid tussen bewust en onbewust. Dit onderscheid gaat over de mate waarin wij ons bewust zijn van onze innerlijke gedragsdynamiek. Deze dynamiek wordt volledig bepaald door de mate waarin onze behoeften worden vervuld. Daarom gaat het volgende hoofdstuk in op onze behoeften en de gevoelens die daarmee gepaard gaan.

3. Behoeften en gevoelens

Wanneer één van onze behoeften niet is vervuld, dan ontstaat daarvoor een negatief gevoel, wat vervolgens doorwerkt in al onze gedragingen. Ontvangen we van anderen datgene waar we behoefte aan hebben, dan resulteert dat in een positief gevoel.

Drie soorten behoeften

De oorsprong van al ons gedrag vinden we in onze behoeften. We kunnen daarin drie soorten onderkennen:

1. fysieke *noden*
2. emotionele *verlangens*
3. mentale *idealen*

Noden kunnen we ook omschrijven als (fysieke) levensbehoeften of basisbehoeften. We hebben niet alleen ontvangende noden, zoals het tot ons nemen van zuurstof, water en voeding, maar ook gevende noden, zoals het kunnen uitademen en het kunnen ontlasten. Ook de fysieke basisbehoefte aan zekerheid, veiligheid, continuïteit, voorspelbaarheid, ontspanning, rust en sereniteit zijn mogelijke noden. Onvervulde noden gaan gepaard met negatieve gevoelens als gespannenheid, zenuwachtigheid, onzekerheid, bezorgdheid, verontrusting, vrees, radeloosheid en uiteindelijk (blinde) paniek. Ook kan het doorslaan in gierigheid en onmatigheid. Deze negatieve gevoelens worden hier samengenomen onder de noemer van *angst*.

Een *verlangen* kunnen we omschrijven als de emotionele behoefte aan geborgenheid. Deze geborgenheidsbehoefte kan tot uitdrukking komen in het verlangen naar verbondenheid, vertrouwen, vriendschap, verzorging, vertroeteling, aanraking of samensmelting. Onvervulde verlangens gaan gepaard met negatieve gevoelens als eenzaamheid, zwaarmoedigheid, lusteloosheid en minderwaardigheid. Ook kan het doorslaan in gemakzucht, afgunst en wellust. Deze negatieve gevoelens worden hier samengenomen onder de noemer van *verdriet*.

De derde soort behoeften betreffen *idealen*. Een ideaal kunnen we beschouwen als de mentale behoefte om erkenning te krijgen voor ons (unieke) idee. Deze erkenningsbehoefte kan tot uitdrukking komen in idealen als het gehoord willen worden, respect willen krijgen, als succesvol gezien willen worden of intellectueel gestimuleerd willen worden. Onvervulde idealen gaan gepaard met negatieve gevoelens als frustratie, schaamte en ongeduld. Ook kan het doorslaan in ijdelheid. Deze gevoelens worden hier samengenomen onder de noemer van *woede*.

Onderstaande tabel vat bovenstaande driedeling samen en vult deze aan met enkele andere, typerende kenmerken.

<i>behoefte:</i>	noden	verlangens	idealen
<i>omschrijving:</i>	ik moet nodig	ik verlang naar	ik streef naar
<i>doel:</i>	O verleven	G eborgenheid	E rkenning
<i>bij falen:</i>	angst	verdriet	woede
<i>uiting</i>	B ang	B edroefd	B oos
<i>begint bij:</i>	gespannenheid	eenzaamheid	frustratie
<i>slaait om in:</i>	onzekerheid	schuldgevoel	schaamte
<i>nevendoel:</i>	controle	smetteloosheid	aandacht
<i>strategie:</i>	beschermen	verzorgen	verleggen
<i>aanpak:</i>	streng	onverschillig	drammen
<i>soort rol:</i>	vader	moeder	kind

Vervulling van behoeften

Al ons gedrag komt voort uit onvervulde behoeften. Wanneer we onszelf daar niet bewust van zijn, dan weten we ook vaak niet welk gedrag van anderen bijdraagt aan het vervullen van onze behoeften. En daarin vinden we nu precies de kern van vrijwel ieder intermenselijk probleem. Door onbewuste gedrag komen eigen onvervulde behoeften steeds droger te staan en komen we zo terecht in een neerwaartse gevoelspiraal.

Zolang we ons niet bewust zijn van onze onvervulde behoeften zijn we geneigd onze aandacht naar buiten te richten. We willen daar dan allerlei veranderingen aanbrengen. Dergelijk gedrag is gebaseerd op *macht*. Machtgedrag gaat over het willen domineren in de uiterlijke werkelijkheid.

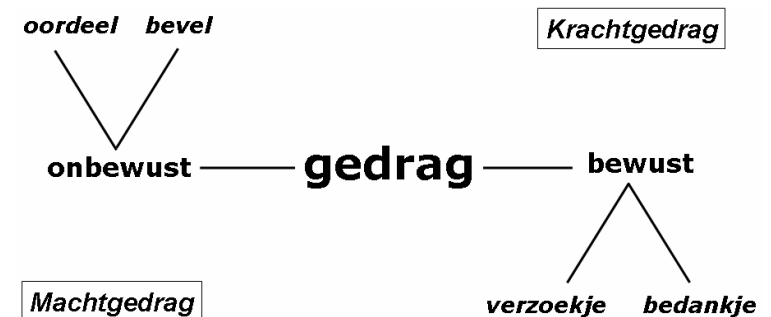
Het vullen van een (moralistisch) *oordeel* is een typerend voorbeeld van machtgedrag. Machtgedrag is een tragische uitdrukking van een onvervulde behoefte omdat dit gedrag juist een averechts gedragseffect bij de ander bewerkstelligd. Het werkt daarmee belemmerend voor de eventuele vervulling van deze behoefte. Door te oordelen komen we terecht in het *wie-heeft-gelijk*-spel waarin het gaat om goed (gelijk) en fout (ongelijk). Uiteindelijk kent dit spel alleen maar verliezers, want het zorgt altijd voor onderlinge verdeeldheid met alle ongewenste gevolgen van dien.

Een ander typerend voorbeeld van machtgedrag is het geven van bevelen. Een *bevel* is ieder verzoek (om gevend gedrag) dat zodanig wordt gesteld dat het de gever onmogelijk wordt gemaakt dit onvoorwaardelijk te doen. Achter een bevel vinden we altijd de (mentale) verwachting van beloning bij opvolging of bestraffing bij weigering. Ieder bevel leidt – vroeg of laat – onvermijdelijk tot onderwerping of opstand.

Worden ons bewust van onze onvervulde behoeften als de bron waaruit alles in onze innerlijke werkelijkheid ontstaat, dan zoeken we het niet langer buiten onszelf. We begrijpen dan dat al het uiterlijke slechts een reflectie is van het innerlijke. Baseren we ons gedrag bewust op onze onvervulde behoeften, dan komen we daarmee in

onze eigen *kracht* te staan. Krachtgedrag is dan ook gericht op het waarborgen van harmonie in de innerlijke werkelijkheid.

Eigenlijk zijn er maar twee soorten gevend gedrag vanuit kracht: bedankjes en verzoekjes. En in beide gevallen geven we aan om welke behoeften en overeenkomstige gevoelens het gaat. Via een *verzoekje* verzoeken wij de andere om duidelijk omschreven uiterlijk, gevend gedrag. Daarbij maken we gelijktijdig duidelijk dat we dit alleen maar verzoeken wanneer de ander dat onvoorwaardelijk kan geven, dus zonder verwachtingen ten aanzien van mogelijke gevolgen van dit geven. Een verzoekje is dus altijd vrijblijvend. Wordt een verzoekje gehonoreerd, dan bedanken we de ander na afloop daarvoor via een *bedankje*.

Bij een bedankje geven we aan welk concrete (gevende) gedrag van de ander heeft bijgedragen aan het vervullen van onze behoefte en welk gevoel hiermee gepaard ging.

4. Verantwoordelijk communiceren

Wanneer wij de ander uitsluitend vertellen waaraan we behoefte hebben, dan voelt de ander zich al snel gedwongen om deze behoeften te gaan vervullen, zonder precies te weten via welk gevend gedrag. Het uitsluitend aangeven van onze behoeften is daardoor onverantwoordelijk, aangezien wij dan niet de verantwoordelijkheid nemen voor wat we precies nodig (menen te) hebben. In plaats daarvan formuleren wij bij verantwoordelijk communiceren een eenduidig (en geheel vrijblijvend) verzoekje:

‘Zou jij, wanneer jij dat ook wilt, gedrag A willen vertonen richting mij? Want daarmee vervul je mijn behoefte aan B zodat ik me niet langer C voel, maar juist D.’

Ook leggen wij nooit de verantwoordelijkheid voor eigen negatieve gevoelens, als gevolg van de eigen onvervulde behoeften, neer bij de ander. Wij zullen nooit zeggen dat het gedrag van de ander ons gevoel heeft veroorzaakt. We kunnen hooguit aangeven dat het gedrag van de ander misschien niet heeft geholpen om een behoefte in ons te vervullen en welk gevoel gepaard gaat met deze onvervulde behoefte. Op basis van een dergelijke verantwoordelijke communicatie kunnen we alsnog en geheel natuurlijk een verzoekje plaatsen.

Besef dat je niemand iets kunt leren. En je kunt ook nooit iemand veranderen. Deze processen voltrekken zich alleen van binnenuit. Of iemand iets leert van onze verzoekjes, dat is niet onze zaak. Het is alleen onze zaak dat onze eigen behoeften worden vervuld. Verantwoordelijk communiceren heeft daarom ook alles te maken met het respecteren van de eigen grenzen, en ook die van de ander.

Begin iedere vorm van interactieve communicatie altijd met empathie en begrip voor de behoeften van de ander. Richt het gesprek daarna op de gevoelens die ontstaan wanneer deze behoeften niet worden vervuld. Vraag hier gericht naar, en draai er dus niet omheen.

Pas dan is het mogelijk om ook de eigen behoeften in te brengen, om zo tot een eventueel verzoekje te komen.

We kunnen anderen niet iets laten voelen, en we kunnen het ook niet wegnemen. Alleen empathie en begrip werkt, want daarmee stellen we de ander in staat zich te verbinden met de helende energie in zichzelf. Fair Talk komt altijd vanuit het hart, wanneer we aanwezig zijn in het ‘hier en nu’. Daardoor ontstaat werkelijk contact, wat bevorderend werkt voor het helingsproces. Doe niets (om een eventuele oplossing te vinden), want dan blokkeren we deze helingsenergie. Alleen de persoon zelf kan de oplossing te stand brengen. Wij voelen ons daarom ook nooit verantwoordelijk voor de gevoelens van de ander. Zelfs al probeert de ander (via machtgedrag) ons de oorzaak van deze gevoelens in de schoenen te schuiven, dan weten we dat deze persoon daar zelf volledig voor verantwoordelijk is.

Machtgedrag heeft de sterke neiging om (nog steeds) in het verleden te blijven hang, of om (alvast) met de toekomst bezig te zijn. Krachtgedrag speelt zich af in het ‘nu’. Ontvangen vanuit krachtgedrag betekent dan ook om het gesprek naar het hier en nu te brengen. Want alleen in het hier en nu kan het proces van heling zich voltrekken.

Wij zijn ons bewust van iedere keuze die we hebben bij iedere gedraging (innerlijk en uiterlijk). Iedereen is verantwoordelijk voor het eigen deel van ieder communicatieproces.

Het eigen innerlijke gedrag dat we niet wensen te zien, dat mogen we alsnog beleven via het uiterlijke gedrag van anderen.

In krachtgedrag is het uitspreken van het woordje ‘nee’ als reactie op een verzoekje (of bevel) van een ander uitgesloten. In plaats daarvan geven we aan welke eigen behoefte het voor ons niet mogelijk maakt om ‘ja’ te zeggen. Evenzo impliceert krachtgedrag het niet onge-meend ‘ja’ zeggen, want dat leidt immers tot het machtgedrag van voorwaardelijk geven.

Het doen van uitspraken als ‘dat heb ik niet gezegd’ of ‘jij begrijpt mij niet’ is eveneens machtgedrag. Via krachtgedrag bedanken we altijd eerst voor het met ons delen van wat de ander heeft gehoord. Daarna benadrukken wij vanuit onze verantwoordelijkheid dat wij ons niet voldoende duidelijk hebben uitgedrukt, waarna we (nogmaals) onze behoeften en gevoelens aangeven. Desgewenst kunnen we vervolgens de ander vragen onze behoefte in eigen woorden te herhalen, om zo na te gaan of we nu wel voldoende zijn begrepen.

In krachtgedrag is, zoals reeds naar voren gebracht, geen ruimte voor moralistische oordelen, ongeacht of deze negatief of positief van aard zijn. Zeggen ‘dat heb je goed gedaan’ of zelfs ‘jij bent goed’ is machtgedrag. Dergelijk uitspraken suggereren niet alleen dat ‘fout’ dus ook mogelijk was geweest, maar eveneens dat wij degene zijn die de (al-) macht bezitten om de scheidslijn tussen goed en fout te kunnen trekken. Daarom ontbreekt het geven van complimentjes en waardering in krachtgedrag, met name wanneer deze eigenlijk als een vorm van beloning zijn bedoeld. Dergelijk gedrag is gebaseerd op macht en komt daarom eigenlijk gewoon neer op manipulatie.

Via krachtgedrag stoppen we anderen nooit in hokjes. Alleen via machtgedrag vullen we oordelen over anderen. In krachtgedrag staat het concrete gedrag van de ander centraal in relatie tot onze behoeften en overeenkomstige gevoelens. En ook het gedrag hoeven we niet van labeltjes (lees: oordelen) te voorzien, want gedrag is altijd uniek door de unieke combinatie van persoon, plaats en tijd.

In machtgedrag speelt het idee of je iets eigenlijk wel hebt verdiend een cruciale rol. De innerlijke beoordelaar die ten grondslag ligt aan machtgedrag weegt namelijk alles dat wordt ontvangen en ook alles dat wordt gegeven. Deze innerlijke beoordelaar voert zodoende een enorme administratie waarin iedere transactie nauwkeurig wordt vastgelegd. Deze administratie, waarop machtgedrag is gebaseerd, blokkeert het natuurlijke verantwoordelijkheidsgevoel, waarop krachtgedrag is gebaseerd. Om machtgedrag te *upgraden* naar krachtgedrag is het nodig om deze innerlijke beoordelaar uit te zetten

en om deze administratie uit te wissen. Ieder nieuw moment heeft zo zijn eigen schone lei.

In krachtgedrag vullen we dus geen oordeel over anderen en ook niet over onszelf. In krachtgedrag is alleen plaats voor *beschrijvingen*. Een beschrijving is een subjectieve weergave van onze persoonlijke beleving van een concrete gedraging (onze *waar-neming*). Machtgedrag is veelal gebaseerd op het illusoire idee dat we objectief zouden kunnen ontvangen (onze *waar-mening*). Zodra we dat blokkerende idee laten varen zal als vanzelf de natuurlijke verbinding met ons innerlijk en de onvervulde behoeften daarin worden hersteld.

Verantwoordelijk communiceren is communiceren vanuit kracht, en daarmee nooit vanuit macht. Onderstaande tabel vat de belangrijkste verschillen tussen macht- en krachtgedrag kort samen.

<i>gedragsbasis:</i>	macht	kracht
<i>uiting via:</i>	oordelen	beschrijvingen
<i>synoniem:</i>	waar-mening	waar-neming
<i>van:</i>	gedachten	gevoelens
<i>zorgt voor:</i>	verdeeldheid	verbondenheid
<i>gericht op:</i>	daar en toen	hier en nu
<i>werkt:</i>	inperkend	bevrijdend
<i>met als effect:</i>	kost energie	geeft energie

Tot besluit van dit boekje kunnen we concluderen dat Fair Talk erg eenvoudig te herkennen is. In iedere uiting gebaseerd op Fair Talk treffen we altijd beschrijvingen aan van gedrag, behoefte en gevoel. Dit is de *drie-éénheid* van in het hart van Fair Talk.

Nawoord

Fair Talk bouwt voort op de benadering van geweldloos communiceren, ontwikkeld door Marshall Rosenberg, waarin wordt getoond hoe gewelddadig ‘gewone’ communicatie eigenlijk is. Iedere vorm van geweld, of het nu fysiek of verbaal is, gaat gepaard met het niet respecteren van de soevereiniteit van de ander. Door de verantwoordelijkheid voor ieders gedrag bij iedereen zelf te laten en door ons daar ook niet langer mee te willen bemoeien voorkomen we iedere vorm van intermenselijk geweld. Voor mij is geweld dan ook synoniem met unfair en daarmee een vergrotende trap van zinloos.

Fair Talk bouwt daarnaast eveneens voort op mijn eerdere werk, zoals eveneens is gepubliceerd door uitgeverij Pateo, en dan vooral de boeken ‘*Liefde voor Wijsheid*’ en ‘*Wetenschap van de Ziel*’.

Door iets te voeden met onze aandacht laten we het groeien. Daarom wil ik de aandacht niet vestigen op geweld, maar op *openheid*. De benadering voor *open communiceren* (of Fair Talk) is in dit dunne boekje hopelijk zo kernachtig uitgewerkt dat het door velen begrepen en toegepast mag gaan worden. Ik spreek deze hoop hier weliswaar uit, maar ik weet tegelijkertijd dat het ieders eigen verantwoordelijkheid is hoe hier mee om te gaan. Ik beschouw het als mijn verantwoordelijkheid om Fair Talk zo kernachtig en duidelijk als mogelijk weer te geven in dit boekje. Mocht ik daarin zijn geslaagd, dan heb ik aan jou tot besluit nog één (vrijblijvend!) verzoekje: ‘*Wil jij anderen vertellen over wat Fair Talk volgens jou inhoudt omdat ik de behoefte heb aan een verantwoordelijke samenleving waarin ik me veilig, thuis en begrepen kan voelen?*’

Zeist, 11 02 2011
Johan Oldenkamp

www.Pateo.nl

Wekelijks verliezen we gemiddeld een gehele werkdag door communicatieproblemen. En jaarlijks raken vele duizenden hierdoor geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt.

Via *Fair Talk* worden alle huidige communicatieproblemen heel eenvoudig voorgoed opgelost. Bovendien voorkomt *Fair Talk* iedere vorm van miscommunicatie, waardoor ook eventuele toekomstige problemen zullen uitblijven. *Fair Talk* werkt al wanneer één persoon het toepast, zowel zakelijk als privé.

Fair Talk kan kort worden omschreven als *open communiceren*. De essentie ervan is dat we zelf de volledige verantwoordelijkheid nemen voor ons eigen aandeel in ieder communicatieproces.